

РЕШЕНИЕ

№ 1099

гр. Плевен, 25.07.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПЛЕВЕН, VI ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на четвърти юли през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Силвия Г. Даскалова

при участието на секретаря Калина В. Димитрова
като разгледа докладваното от Силвия Г. Даскалова Гражданско дело № 20224430106544 по описа за 2022 година

и на основание данните по делото и закона, за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството по делото е образувано въз основа на депозирана искова молба от И. Е. И. с ЕГН *****, с постоянен адрес: ***, чрез адв. К. И. Б., съдебен адрес: *** против „МАКРОАДВАНС“ АД, ЕИК ***, седалище и адрес на управление: гр.София, район „Средец“, ул. „Г.С.Раковски“ №147, ет.5, ап. 14, представлявано от В.Г.С.

Производството е образувано като гр.д. №20221110154571/2022г. по искова молба, подадена пред Софийски районен съд, като с Определение 28854/28.10.2022г. е прекратено на осн. чл. 118, ал.2 ГПК и изпратено по подсъдност на РС-Плевен.

Ищцата твърди следните релевантни факти, на които основава претендираните за реализиране права:

Твърди се, че на 26.04.2022 г. между „МАКРОАДВАНС“ АД и ищцата И. И. бил сключен договор за потребителски кредит №164556, по силата на който ответникът поел задължението да предостави на ищцата - потребител по смисъла на ЗПК, парична сума в размер на 1000 лв., а заемополучателката

се задължила да върне заемната сума, както и възнаградителна лихва и други такси и разходи, при следните условия: срок на кредита - 24 месеца; годишен лихвен процент - 41 %; годишен процент на разходите – 49,65 %.

Твърди се, че съгл. чл. 20 от договора, ищцата следвало да предостави обезпечение, а в случай, че не бъде предоставено- да заплати неустойка, съобразно чл. 10 от договора.

Навеждат се доводи, че процесният договор за потребителски кредит е изцяло недействителен по смисъла на Закона за потребителския кредит и Закона за защита на потребителите, а при условия на евентуалност /ако съдът приеме, че договорът не е изцяло недействителен/, че същия съдържа нищожни клаузи.

Сочи се, че съгласно разпоредбата на чл. 22 от ЗПК, договорът за кредит е недействителен, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9 ЗПК. Твърди се, че процесният договор за потребителски кредит бил недействителен, поради наличието на няколко от хипотезите, регламентирани в чл. 22 ЗПК. Излага се, че в чл. 10, ал. 1 ЗПК са регламентирани изискванията, на които задължително трябва да отговарят договорите за потребителски кредити, за да са действителни, като едно от тях е изискването за шрифт /не по-малък от 12/. В случая, според ищцата, процесният договор не отговаря на това изискване, т.к. шрифтът е по-малък от 12, което се отнася и за Общите условия към него. Излагат се доводи, че общите условия, освен че не отговаряли в случая на изискването за шрифт, то поради липсата на разстояние между редовете и абзаците, били и трудни за възприемане от потребителя, което представлявало нарушение на ЗПК и ЗЗП.

Сочи се още, че в чл. 11, ал. 1, т. 6 ЗПК, като задължителен реквизит на договорите предвиден срок на договора за кредит. Според ищцата, такъв нямало в процесния договор. Соци се, че същият съдържал единствено погасителен план на вноски, което не можело и не следвало да се тълкува като срок на договора.

Излага се, че в чл. 11, ал. 1, т. 9а ЗПК, като задължителен реквизит от съдържанието на всички договори за потребителски кредити е регламентирано да бъде посочена методиката за изчисляване на референтния лихвен процент, каквато методика в процесния договор се твърди, че

липсвала.

Нарушена била, според ищцата, и разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК. В договора следвало да е посочена не само цифровата стойност на годишния лихвен процент, но и изчерпателно да се посочат всички разходи, които заемополучателя ще направи и които са отчетени при формирането на годишния процент на разходите, тъй като това била икономически слабата страна по договора и следвало да бъде запозната и максимално информирана за разходите, които следвало да направи във връзка с кредита.

Твърди се, че е налице грубо нарушение на императивната разпоредба на чл. 11, ал. 1, т. 11 ЗПК. В Договора, както и в погасителният план не можело да се извлече информацията за размера на включените в месечната погасителна вноска суми, а именно колко лихва, колко главница и колко такса се погасявали с всяка вноска и дали се дължали други такси по кредита /каквато била задължително вменената на ищцата неустойка съгл. чл. 10 от договора/.

Излага се становище, че в процесния договор за кредит била нарушена и разпоредбата на чл. 11, т. 12 от ЗПК. Съгласно чл. 11, ал. 1, т. 12 от ЗПК договорът за потребителски кредит следва да се изготвя на разбираем език и да съдържа информация за правото на потребителя при погасяване на главницата по срочен договор за кредит, да получи при поискване и безвъзмездно, във всеки един момент от изпълнението на договора, извлечение по сметка под формата на погасителен план за извършените и предстоящи плащания; погасителният план посочва дължимите плащания и сроковете и условията за извършването на тези плащания; планът съдържа разбивка на всяка погасителна вноска, показваща погасяването на главницата лихвата, изчислена на базата на лихвения процент, и когато е приложимо, допълнителните разходи; когато лихвеният процент не е фиксиран или когато допълнителните разходи могат да бъдат променени съгласно договора за кредит в погасителния план се посочва ясно, че информацията, съдържаща се в плана, е валидна само до последваща промяна на лихвения процент или на допълнителните разходи съгласно договора за кредит.

Твърди се, че при сключване на процесния договор за кредит, на ищцата не били представяни Общите условия към него, тя не ги била подписала на всяка страница, каквито били изискванията на Закон за

потребителски кредит, което на самостоятелно основание обуславяло недействителността на процесния договор за кредит.

Ищцата сочи, че съгласно чл. 22 и чл. 23 от ЗПК, поради неспазване изискванията на чл. 10, ал. 1 от ЗПК, чл. 11, ал. 1, т. 7 - т. 12, т. 20 от ЗПК, чл. 12, ал. 1, т. 7 - т. 9 от ЗПК, процесният договор за потребителски кредит бил недействителен.

Навеждат се още доводи, че процесния договор за потребителски кредит е недействителен и поради изискването на обезпечение, предвидено в чл. 20, респективно поради предвиденото задължение за заплащане на неустойка в чл. 10. Развиват се доводи, че кредиторът едностранно е вменил задължение на кредитополучателя в тридневен срок да предостави обезпечение, като този срок е крайно недостатъчен за условията, които следва да бъдат изпълнени. Твърди се, че размерът на неустойката е 6,90 лв.+0,230% от усвоения размер на кредита / в случая 1000 лева/ за всеки следващ ден, в който кредита е необезпечен. В този смисъл се развиват доводи, че неустойката за неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение всъщност представлява скрита добавка към възнаградителната лихва. Развиват се доводи, че предоставянето на обезпечение е всъщност неизпълнимо задължение. Твърди се, че неустойката по чл. 10 от договора излиза от присъщите ѝ функции по смисъла на чл. 92 ЗЗД, и представлява допълнително възнаграждение за кредитополучателя. Соци се, че неустойката не е включена в ГПР и е нарушен чл. 19, ал. 4 ЗПК.

Твърди се, че нищожна като противоречаща на добрите нрави е и клаузата, фиксираща размера на възнаградителната лихва на 41%. Развиват се доводи, че допустимият размер на лихвата не следва да надвишава трикратния размер на договорната лихва, а в процесния договор е налице над четирикратно превишаване / 41%/. Относно преференциална лихва в размер на 38,95%, предвидена в чл. 7, ал.4 на процесния договор се сочи, че също е прекомерна, тъй като надвишава трикратния размер, а освен това липсвала информация да е приложена спрямо ищцата.

Ищцата счита, че договорът е нищожен, поради включени в него нищожни клаузи- за заплащане на неустойка и договорна лихва в размер на 41%.

Отправено е искане към Съда за постановяване на решение, с което да

се прогласи нищожността на процесния договор за кредит, поради противоречието със сочените по-горе разпоредби на ЗПК, ЗЗП и ЗЗД, а в условия на евентуалност, ако се приеме, че процесния договор е действителен, да се прогласи нищожност на отделни клаузи: на клаузата, регламентираща лихвен процент от 41 % и на чл. 10, предвиждащ заплащане на неустойка за непредставяне на обезпечение по кредита. Претендират се и направените по делото разноски.

Ответникът „МАКРОАДВАНС“ АД, ЕИК *** е депозирал писмен отговор в срока по чл. 131 от ГПК, с който оспорва исковите претенции. Развиват се съображения, че напълно са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9 ЗПК. Сочи се, че шрифтът не е по-малък от 12, общите условия са структурирани по ясен и разбираем начин. Излагат се съображения, че договорът има начален и краен момент на действие, изложени в раздел I „Предмет и срок на договора“. Твърди се, че договорът съдържа нужната информация за размер, брой, периодичност и дати на плащане на погасителни вноски, че погасителният план съдържа подробна и ясна информация. Сочи се, че екземпляр от договора и задължителните приложения са били изпратени на кредитополучателя на посочения от нея имейл адрес. Развити са съображения, че кредитополучателя е кандидатствала посредством интернет страницата на кредитора, ***, договорът е сключен чрез средствата за комуникация от разстояние и са спазени изискванията по ЗПФУР, ЗПК, ЗЕДЕП, ЗЗД. Сочи се, че с натискане на бутон „подпиши“ кредитополучателят подписва всички страници на договора, заедно с общите условия и приложенията.

По отношение на неустойката се твърди, че е проявление на принципа за автономия на волята съгл. чл. 9 ЗЗД, като не излиза извън присъщите ѝ функции. Развиват се съображения, че възможност за обявяване на неустойка за нищожна поради накърняване на добрите нрави би било допустимо единствено ако е уговорена в голям размер-например 3 или 5 % на просрочен ден, което в случая не е налице. По отношение на възнаградителната лихва се излагат доводи, че между страните е уговорен преференциален лихвен процент 38,95%, която преференция се отнема в случай на повече от 60 дни просрочие на издължаването на погасителна вноска, което просрочие в настоящия случай е налице, и по тази причина лихвата е в размер на 41 %. Твърди се, че към момента не съществува повелителна норма на закона, която

да ограничава размера на възнаградителната лихва и да посочва максимална допустима стойност. В заключение се поддържа становище, че договорът е действителен и в съответствие с повелителните норми. Сочи се, че при евентуално установяване на неравноправни клаузи, те следва да бъдат премахнати в частност и нищожността на отделна клауза не води до нищожност на целия договор. Ответникът се позовава и на чл. 23 ЗПК, съгласно който когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита. Излагат се доводи, че ако ищцата се позове на нормата на чл. 38 ЗАДв., то последната е необходимо да декларира надлежни доказателства, че е материално затруднено лице, както и че от информацията, с която ответника разполага в качеството му на кредитор, ищцата не попада в съответната хипотеза. Претендират се разноски.

В открито съдебно заседание ищеца не се явява, не се представлява. Депозирано е писмено становище, с което изцяло се поддържа исковата молба, по изложените съображения.

В открито съдебно заседание ответникът не се представлява. Депозирано е писмено становище, с което изцяло се поддържа отговора на исковата молба, по изложените съображения.

Съдът, като прецени събраните по делото писмени и гласни доказателства и съобрази доводите на страните, намира за установено от фактическа и правна следното:

Процесният Договор за потребителски кредит № ***, сключен между страните, има характеристиката на договор за предоставяне на финансови услуги от разстояние, тъй като има за предмет отпускане на парични средства (кредитиране) и е сключен като част от система за предоставяне на финансови услуги от разстояние, организирана от доставчика, при която от отправянето на предложението до сключването на договора, страните използват средства за комуникация от разстояние - интернет платформа - уебсайта на ответника ***.

Съгласно чл. 1 на договора, ответникът предоставя на ищеца заем в размер на 1000 лева.

Съгласно чл. 2 на договора срокът за издължаване на кредита е 24 месеца.

Съгласно чл. 7, ал.1 от договора годишният лихвен процент / ГЛП/ е фиксиран в размер на 41 %, а в ал. 4 е предвиден преференциален лихвен процент от 38,95 %.

Съгласно чл. 10, ал.1 от договора, кредитополучателят дължи неустойка с обезщетителен характер, в случай че не представи обезпечение съгласно реда и условията, предвидени в чл. 20 от договора. Неустойката е в размер на 6,90 лева плюс 0,230% от усвоения размер на кредита, за първия ден на забава и 0,230% от усвоения размер на кредита за всеки следващ ден, за който кредитът не е обезпечен. В чл. 20 на договора е прието, че същият се обезпечава с поръчителство за пълния размер на кредита. Съгласно чл. 20, ал.2 кредитополучателят се задължава в срок от три работни дни да обезпечи кредита с поръчителство на едно физическо лице, одобрено от кредитора. Физическото лице-поръчител следва да отговаря на кумулативно поставени условия, които са посочени в чл. 20, ал.3: да има брутен осигурителен доход над 1400 лева, да е работещо по трудов договор с най-малко 6 месеца трудов стаж при последния работодател, да няма активни експозиции в Централен кредитен регистър с просрочие над 30 дни, да не е страна по договор за кредит, сключен с „Макроадванс“ АД.

Така сключеният договор попада в приложното поле на Закона за потребителския кредит, тъй като отговаря на критериите по чл.3 ЗПК и не засяга изключенията по чл.4 ЗПК. Съгласно чл.21, ал.1 ЗПК всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна.

По делото е изслушано заключението по допусната съдебно-счетоводна експертиза, което съдът възприема като обективно, обосновано, компетентно и безпристрастно. Съгласно заключението, предоставеният кредит е в размер 1000 лева, при срок 24 месеца, лихвен процент 41% и преференциален лихвен процент 38,95%, лихва от 454,93 лева, неустойка при необезпечаване с поръчителство 1576,80 лева. Падежната дата за внасяне на месечна погасителна вноска е 26-то число на месеца /чл.6, ал.1 от Договора/. Вещото лице дава заключение, че в ГПР по настоящия заем е включена главница и лихва, и ГПР възлиза на 49,65%. Вещото лице дава заключение, че е представено преводно нареждане за преведен от „Макроадванс“ АД на И. Е. И. кредит в размер на 1000 лева. Вещото лице посочва, че по кредита са направени погасителни вноски в общ размер на 240 лева /вноска от 01.06.2022г. на сума от 140 лева и вноска от 07.12.2022г. на сума от 100 лева/ от И. И., с които са погасени главница от 30,84 лева, лихви от 32,46 лева, неустойка при необезпечен кредит от 172,31 лева, законна лихва от 4,39 лева.

По делото е изслушано заключението по допусната съдебно-техническа експертиза, което съдът възприема като обективно, обосновано, компетентно и безпристрастно. Съгласно заключението, при изготвянето на договора за потребителски кредит, общите условия, и стандартния европейски формуляр за предоставяне на информация за потребителски кредит, е използван един и същ шрифт, а именно серифен шрифт „Times New Roman“, ползваната височина на шрифта в трите документа е 12 пункта, а в заглавни текстове от документите до 18 пункта, ползваната разредка между абзаците е 10 пункта,

ползваната редова разредка е кратна на 1,15 пункта, ползваната буквена разредка е „нормален“.

Съдът намира за неоснователно възражението на ответницата, че договорът за кредит е сключен в нарушение на разпоредбата на ЗПК, регламентираща формата на договора. Съгласно чл. 10, ал. 1 от ЗПК договорът за потребителски кредит се сключва в писмена форма, на хартиен или друг траен носител, по ясен и разбираем начин, като всички елементи на договора се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт - не по-малък от 12, в два екземпляра - по един за всяка от страните по договора. Предвид спецификата на договора в случая, а именно, че същият е сключен от разстояние, в електронна форма, съдът намира, че изискванията за форма са спазени. Информацията по договора е предоставена на потребителя по ясен и разбираем начин до степен да бъде попълнено неговото съдържание с необходимите реквизити, съгласие за които е било дадено по несъмнен начин от страните. От заключението на експертизата се установява, освен че шрифта е с нужния размер, и че има разстояние между абзаците и редовете. В тази връзка, възражението на ищцата, че редовете и абзаците са трудни за възприемане, е неоснователно.

Съдът счита, че от съдържанието на процесния договор е достатъчно ясен срока му така, както изисква разпоредбата на чл.11, ал.1, т.6 от ЗПК, поради което релевираното в тази насока възражение е неоснователно. Договорът влиза в сила със съвпадането на насрещните изявления на страните по него, срокът за издължаване е 24 месеца и срокът за погасяване на кредита е посочената дата на дължимата последна вноска или 26.04.2024г.

Съдът намира, че по отношение на процесния договор се явява неприложима нормата на чл.11, ал.1, т.9а от ЗПК. Същата предвижда като задължително съдържание на договора методиката за изчисляване на референтния лихвен процент съгласно чл. 33а от ЗПК. В случая обаче не е уговорен референтен лихвен процент, а е регламентиран фиксиран такъв за целия срок на договора. Поради това няма как да бъде описана методика за плаващ лихвен процент, какъвто страните не са уговаряли.

Съдът счита, че неоснователно е и възражението за нищожност на процесния договор на основание чл.22 от ЗПК, поради неспазване изискването на чл. 11, ал.1, т.10 от същия Закон, с оглед липсата на ясно разписана методика на формиране на годишния процент на разходите. Разпоредбата на чл.11, т.10 от ЗПК регламентира, че при сключване на договора следва да се уговори годишният процент на разходите по кредита, включващ по арг. от чл.19, ал.1 от ЗПК общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. В случая е посочено в процесния договор какъв е размера на годишният процент на разходите по кредита, като

последният се формира от посочените в разпоредбата на чл. 19, ал. 1 ЗПК компоненти. Въпреки, че в клаузите на съглашението между страните не е посочено какви компоненти кредитодателят е включил при формиране размера на годишния процент на разходите при сключване на договора, последните са изводими от разпоредбите на закона. В случая Съдът счита, че може да се установи съдържанието на включените разходи посредством тълкуване на клаузите на договора за потребителски кредит съотнесени към разпоредбата на чл. 19, ал. 1 от ЗПК и тази на § 1, т. 1 от ДР на ЗПК, съгласно която общ разход по кредита за потребителя са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. По тези съображения Съдът намира, че при сключване на процесния договор за кредит не е било допуснато соченото от ищеца нарушение на разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. В същото време ГПР не надхвърля максимално допустимия размер по чл. 19, ал. 4 от ЗПК.

Съдът намира за неоснователно и възражението на ищцата за нищожност на процесния договор, поради неспазване изискването на чл. 11, ал. 1, т. 11 и т. 12 от ЗПК. Процесният договор съдържа необходимата информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски. Както националният закон, така и Директива 2008/48/ЕО не поставят като изискване към съдържанието на договора посочване на компонентите на всяка една погасителна вноска - каква част от нея е за погасяване на главница и каква част - за лихва. В този смисъл е и даденото от Съдът на Европейския съюз в Решение по дело C-42/15 тълкуване на норми от Директива 2008/48/ЕО.

Съгласно чл. 10, ал. 1 на Закона за предоставяне на финансови услуги от разстояние /ЗПФУР/, преди потребителят да бъде обвързан от предложение или от договор за предоставяне на финансови услуги от разстояние, доставчикът е длъжен да го уведоми своевременно за всички условия на договора за предоставяне на финансови услуги от разстояние и да му предостави информацията по чл. 8 и чл. 9 на хартиен или на друг, траен носител, достъпен за потребителя.

Съгласно изричните норми на чл. 18, ал. 1, т. 3, ал. 2 и ал. 3 ЗПФУР, при договори за предоставяне на финансови услуги от разстояние доставчикът е длъжен да докаже, че е получил съгласието на потребителя за сключване на договора. За доказване на изявления, отправени съгласно този закон, се прилага чл. 293 ТЗ, а за електронни изявления - Законът за електронния документ и електронния подпис - ЗЕДЕП.

Съгласно чл. 2, ал. 1 ЗЕДЕУУ (Закон за електронния документ и електронните удостоверителни услуги - изменено заглавие ДВ бр. 85/2017 г.), електронно изявление е словесно изявление, представено в цифрова форма чрез общоприет стандарт за преобразуване, разчитане и визуално представяне на информацията. Електронен документ е всяко съдържание, съхранявано в електронна форма, по-специално текстови или звуков, визуален или аудио-визуален запис (чл. 3, ал. 1 ЗЕДЕУУ). Писмената форма се смята за спазена, ако е съставен електронен документ (чл. 3, ал. 2 ЗЕДЕУУ). Възпроизвеждането на електронния документ върху хартиен носител не променя характеристиките му.

Съгласно чл. 18, ал. 3 ЗПФУР изявленията, направени чрез телефон, друго средство за гласова комуникация от разстояние, видеовръзка или електронна поща, се записват със съгласието на другата страна и имат доказателствена сила за установяване на обстоятелствата, съдържащи се в тях.

Съгласно чл. 184, ал. 1 ГПК, електронният документ може да бъде представен възпроизведен на хартиен носител като препис, заверен от страната, а при поискване страната е длъжна да представи документа на електронен носител. Представеният на хартиен носител заверен препис от договора за кредит и общите условия към него, са годно доказателство за съдържанието на материализираните в тях изявления и удостоверяват процесното облигационното правоотношение.

Неоснователно е възражението за нищожност на договора, поради това, че уговорената в договора неустойка не е включена при изчисляване на ГПР и по този начин в договора е посочен ГПР, който е неверен.

Процесният договор за кредит е сключен след изменението на чл.19 ЗПК /обн.ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г./, поради което по отношение на същия е приложимо изискването алинея четвърта на същата разпоредба ГПР да не надвишава пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България.

Съдът намира, че въведеното задължение за поръчителство, както и дължимост на неустойка при неизпълнение, се основават на нищожна клауза. Изискването за предоставяне на обезпечение, съдържа множество изначално поставени ограничения и конкретно определени параметри, както и възможност за едностранно въвеждани, непредвидени предварително и неизвестни допълнителни параметри само от кредитора, които - предвид броя им и изключително краткия срок, в който следва да се предоставят - тридневен от сключване на договора, на практика правят задължението неизпълнимо. Срокът е твърде кратък - за потребителя се създава значително затруднение, както относно физическо лице - поръчител, което следва да отговаря на редица критерии, за които информация би следвало да се събере и от допълнителни източници /напр. за доход, осигуровки, чиста кредитна

история и други /. При това положение и изначалното предвиждане на неустойката да се кумулира към погасителните вноски, следва извод, че тя води единствено до скрито оскъпяване на кредита, като излиза изцяло извън присъщите ѝ функции. Непредоставянето на обезпечение не води до претърпяване на вреди за кредитора, който е бил длъжен да оцени кредитоспособността на длъжника, съответно и риска при предоставяне на заема към сключване на договора, като съобрази и възможностите за предоставяне на обезпечение. Включена по този начин към погасителните вноски, неустойката всъщност се явява добавък към възнаградителната лихва и представлява сигурна печалба за заемотателя. Клаузата за дължимостта ѝ е нищожна, поради противоречие с добрите нрави. Критериите дали е налице нищожност на неустойка, поради противоречие с добрите нрави, се съдържат в ТР № 1 от 15.06.2010 г. по т. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС, а именно - когато е уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Съгласно дадените разяснения в мотивите на ТР, за спазването на добрите нрави по иск за дължимост на неустойка, съдът следи служебно. Преценката за нищожност се извършва в зависимост от специфичните за всеки конкретен случай факти и обстоятелства, при съобразяване на примерно посочени критерии, като - естество и размер на обезпеченото с неустойката задължение; обезпечение на поетото задължение с други, различни от неустойката правни способи; вид на уговорената неустойка и на неизпълнението, за което е предвидена; съотношението между нейния размер и очакваните за кредитора вреди от неизпълнението / Решение № 107/25.06.2010 г. на ВКС по т. д. № 818/2009 г., II т.о./ Освен обезпечителна и обезщетителна, по волята на страните, неустойката може да изпълнява и наказателна функция. Така, както е уговорена, неустойката в случая е предназначена единствено да санкционира заемателя за виновното неспазване на договорното задължение за предоставяне на обезпечение. Задължението за обезпечаване на главното задължение има вторичен характер и неизпълнението му не рефлектира пряко върху същинското задължение за погасяване на заетата сума. Размерът на предвидената неустойка е в значително по-висок размер от заетата сума, при липса на предоставено обезпечение чрез поръчител, за периода на връщане на кредита потребителят би дължал неустойка в значителен размер. Видно е, че такава уговорка противоречи на добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, тъй като нарушава принципа на справедливост и излиза извън обезпечителните и обезщетителните функции, които законодателят определя. Действително няма пречка размерът ѝ да надхвърля вредите от неизпълнението. В случая обаче, няма адекватен критерий за преценка на това надвишаване, доколкото се посочи, че процесната клауза обезпечава изпълнението на вторично задължение. Обезпечава изпълнението на задължението за обезпечаване на главното задължение. В случая и санкционната функция е вън от предмета на задължението, тъй като само по себе си непредоставянето на обезпечение не води до претърпяването на вреди. Основната цел на така уговорената

неустоечна клауза е да доведе до неоснователно обогатяване на заемодателя за сметка на заемополучателя и до увеличаване на подлежаща на връщане сума със значителен размер, което е в контраст с границите на добрите нрави и не се толерира от закона. Тя нарушава принципа на справедливост и не държи сметка за реалните вреди от неизпълнението /в този смисъл Решение № 74 от 21.06.2011 г. на ВКС по гр. д. № 541/2010 г., IV г. о., ГК/. Тъй като противоречието между клаузата и добрите нрави е налице още при сключване на договора, не е налице валидно неустоечно съглашение и според чл. 26, ал. 1, вр. с ал. 4 ЗЗД, в тази част договорът не е пораждал правно действие.

Съгласно чл. 18, ал. 5 от ЗПФУР, за договора за предоставяне на финансови услуги от разстояние се прилагат и чл. 143 - 148 от Закона за защита на потребителите /ЗЗП/.

Съгласно практиката на Европейския съд по Директива 93/13/ЕИО на Съвета относно неравноправните клаузи в потребителските договори, въведена в ЗЗП с § 13а от Допълнителните разпоредби, "... националният съд е длъжен да разгледа служебно неравноправния характер на договорна клауза, когато са налице необходимите за това правни или фактически обстоятелства. Когато счете такава клауза за неравноправна, той не я прилага, освен ако потребителят се противопостави на това.. ". По смисъла на § 13, т. 1 от ДП на ЗЗП, ищецът е потребител, тъй като е физическо лице, което придобива стоки или ползва услуги, които не са предназначени за извършване на търговска или професионална дейност. Съгласно чл. 143 от ЗЗП, неравноправна клауза в договор, сключен с потребител, е всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискванията за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя, като в т. 5 е визирана хипотеза на задължаване на потребителя при неизпълнение на негови задължения да заплати необосновано високо обезщетение или неустойка. Въвеждането в договора на неустойка за неизпълнение на задължение за обезпечение представлява поставянето на потребителя - ищец в неравностойно положение, налагащо по - големи от допустимите по закон неблагоприятни последици. Неустойката е санкция за една от договарящите страни във връзка с изпълнението на самия договор, но договарянето на неустойка за неизпълнение на условия за обезпечаване на вземането на кредитора само по себе си не може да бъде оправдано от закона, който дава достатъчно други гаранции за реализиране на вземанията на кредитора.

По този начин се търси отговорност от длъжника -за действия на трети лица, каквато отговорност съгласно договора те не могат да носят.

Предвид гореизложеното съдът намира, че така договорената неустойка по договора за потребителски кредит е нищожна и по смисъла на чл. 146, ал. 1 от ЗЗП. Съгласно чл. 146, ал. 5 от ЗЗП, наличието на неравноправни клаузи в договор, сключен с потребител, не води до неговата нищожност, ако договорът може да се прилага и без тези клаузи.

Неоснователно е и възражението за нищожност на договора, тъй като уговорената лихва е в размер на 41 % и надвишава трикратния размер на законната лихва. Възнаградителната лихва има характер на цена на предоставената услуга, като нейната стойност, следва да се съизмерява, както със стойността на отпуснатия заем, така и със срока, за който се уговоря връщането, както и с обстоятелството дали е обезпечен. Съдът приема, че клаузата не противоречи на добрите нрави, по следните съображения:

Към датата на сключване на договора е налице законово ограничение на максималния размер на разходите по кредита, по реда на чл.19 ал.4 от ЗПК /ДВ бр. 35/2014г в сила от 23.07.2014г./, където е посочено, че годишният процент на разходите, не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България. Както бе посочено по- горе, ГЛП по договора е 41%, като е предвидена възможност за приложение на преференциалния такъв от 38,95%. Свободата на договаряне е дала възможност при съвпадение на волите на страните да уговорят лихва по предоставените в заем парични средства, в какъвто намерят за удачен размер, стига да не нарушават изискването на чл.19, ал.4 на ЗПК. Ако законодателят е искал да постави граница до която може да се договаря размер на договорна лихва, то е щял да го направи отделно от разпоредбата на чл.19, ал.4 на ЗПК. В случая се касае за особен вид договор за заем, който се представя от небанкова финансова институция, която не набира средствата от влогове. Вземането на заемателя е рисково, тъй като не е гарантирано, при което и то начислява по-висок процент на договорната лихва, тъй като тя служи не само като форма на възнаграждение за ползване на предоставения от него в заем финансов ресурс, но и като цена на предоставяната от него услуга. В този смисъл не бива да се съпоставят договорните лихви с държавно определения размер на законната лихва, която се дължи при неизпълнение или забавено изпълнение на задължение, тъй като правната им природа е различна. По отношение на договорите за потребителски кредит е налице прието европейско законодателство, доколкото защитата на потребителите е една от целите на Съюза, за изпълнението на която държавите членки са предоставили компетентност. В изпълнение на тази компетентност ЕИО и ЕО /сега ЕС/ са издали Директива 93/13/ЕИО и Директива 2008/48/ЕО, които са транспонирани в българското законодателство съответно в ЗЗП и ЗПК. Условието, при които следва да се предоставят кредити на потребители, са предмет на специално регулиране от 1.10.2006 г. със ЗПК (отм.), като на този начален етап законодателят е въвел само изисквания за ясно оповестяване на волята на договарящите се относно икономическата тежест, поемана от потребителя, чрез изискването за посочване на ГПР като задължителен реквизит на договора и забраната за търсене от потребителя на каквито и да е суми над ясно обозначените разходи. Този закон е заместен от 12.05.2010 г. с нов акт със същото наименование, който до изменението му с ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г., също не е уреждал изрично размера на

разходите, възлагани на кредитополучателя. След посочените изменения са приети нови три алинеи на чл. 19 ЗПК, като са обявени за нищожни уговорки за размер на годишни разходи, надхвърлящи пет пъти размера на законната лихва и съответно извършените плащания от потребителите на вноски, определени по прекомерно договорен размер, се приемат за дължимо платени редуцирани по размер задължения. Според нормата на чл. 19 ЗПК годишният процент на разходите изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи /лихви, други преки или косвени разходи, комисионни, възнаграждения от всякакъв вид/, изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. До тази законодателна промяна, предоставянето на тази услуга на потребителите не е било регулирано с императивен лимит на възнаграждението на кредитора, но поради злоупотреба с договорната свобода, несъвместима с обществения морал, съдът намира, че като несъвместими с добрите нрави следва да се считат сделки на търговци, договарящи с потребителите ГПР, съществено надвишаващ възприетия по-късно горен праг на петкратен размер на законната лихва. Договорната лихва е възнаграждението /печалбата/ на кредитодателя за това, че е предоставил определена сума в заем. За да защити потребителя и за да се избегне неоснователното обогатяване на финансови институции, предоставящи потребителски кредити чрез определяне на висок лихвен процент, законодателят е предвидил същият да е компонента, която се включва при формирането на ГПР и съответно е определил максимален размер на последния. В тази връзка, преценката за противоречие със закона следва да се прави на плоскостта дали сборът на договорната лихва, ведно с другите разходи, не надвишава фиксирания от законодателя максимален размер на ГПР. Процесният договор за кредит е сключен след изменението на чл.19 ЗПК /обн.ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г./, поради което по отношение на същия е приложимо изискването алинея четвърта на същата разпоредба ГПР да не надвишава пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България. В случая, определеният в договора размер на ГПР от 49,65%, както предвиденият преференциален ГЛП от 38,95%/ не надвишава пет пъти размера на законната лихва, следователно посочената клауза не е нищожна поради противоречие със закона - чл.19, ал.5 ЗПК. Не може да се приеме, че клаузата е нищожна и поради противоречие с добрите нрави. Както бе посочено, законодателят е предвидил ГЛП да е компонент от ГПР и съответно е определил максимален размер на последния именно, за да защити потребителя и да се избегне неоснователното обогатяване на финансовите институции. В тази връзка, след като сборът на договорната лихва и другите разходи не надвишава фиксирания от законодателя максимален размер на ГПР, то с определянето на лихвен процент от 41%, респективно 38,95% кредиторът не е целял да се обогати неоснователно за сметка на кредитополучателя. Практиката на ВКС, според която противоречаща на добрите нрави е уговорка, предвиждаща

възнаградителна лихва, надвишаваща трикратния размер на законната лихва е постановена преди с разпоредбата на чл.19, ал.4 ЗПК да бъде въведен законово установен императивен лимит на възнаграждението на кредитора.

Останалите възражения на ищеца и ответника са неотносими към правния спор.

При горните изводи, Съдът приема, че процесният договор за кредит е действителен и не намира приложение разпоредбата на чл.22 ЗПК. По гореизложените съображения, клаузата на чл. 7, ал.1 от договора е действителна. Нищожна е само клаузата за неустойка уредена в чл.10, ал.1 от процесния договор, която нищожност не води до обща нищожност на целия договор. Поради изложеното, предявеният иск с правно основание чл.26, ал.1, предложение първо ЗЗД за прогласяване нищожността на целия договор като противоречащ на закона /ЗПК и ЗЗП/ се явява неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

По разноските:

Възражението на ответника по отношение на присъждане на разноси по чл. 38 ЗАДВ. е неоснователно, по следните съображения: Съдът намира, че за уважаването на искане за присъждане на адвокатско възнаграждение за оказана безплатна адвокатска помощ и съдействие на основание чл.38, ал.1, т.2 от ЗА е достатъчно да е представен договор за правна защита и съдействие, сключен между страна в процеса и адвокат-пълномощник, в който да е записано изрично, че адвокатът ще оказва безплатна правна помощ и съдействие на страна по делото–физическо лице, което се намира в затруднено материално положение, както и да е направено искане за присъждането на такова възнаграждение. Съдът няма задължение по закон да проверява дали страната е материално затруднена, за да може да уговаря с адвоката пълномощник на същата, безплатна адвокатска правна помощ и съдействие по чл.38, ал.1, т.2 от ЗА, доколкото се касае за вътрешни отношения между представител и представляван. При уговорено адвокатско възнаграждение между представител и представляван, което е заплатено от представлявания, разходите се присъждат в полза на страната-упълномощила адвоката по делото, а при осъществена безплатна адвокатска защита и съдействие на материално затруднено физическо лице-страна в производството, разноските се присъждат на адвоката / както е в настоящия случай/, тоест и в двата случая се дължи адвокатски хонорар предвид изхода на делото.

На основание чл.78, ал.1 от ГПК, ответникът „МАКРОАДВАНС“ АД, ЕИК **** следва да бъде осъден да заплати на ищеца И. Е. И. с ЕГН *****, с постоянен адрес: ***, направените от нея разноси в настоящото производство за държавна такса в размер на 50 лева.

На основание чл.78, ал.3 ГПК ищецът И. Е. И. с ЕГН *****, с постоянен адрес: *** следва да бъде осъдена да плати на ответника „МАКРОАДВАНС“ АД, ЕИК *** направените разноси за юрисконсултско

възнаграждение и депозит за вещо лице, съразмерно с уважената част на исковата претенция в размер на 280 лева.

На основание чл.78, ал.3 ГПК ищецът И. Е. И. с ЕГН *****, с постоянен адрес: *** следва да бъде осъдена да плати по сметка на РС-Плевен 100 лева за съдебно-техническа експертиза и 100 лева за съдебно-счетоводна експертиза.

За осъществената от адв.К. Б. и адв.Н.И. безплатна правна помощ е дължимо адвокатско възнаграждение за един адвокат в минималния размер по Наредба №1/2004 - в редакцията ѝ към момента на депозиране на исковата молба, към която е приложен и подписания договор за правна помощ и съдействие или 300лв. - регламентиран с нормата на чл.7, ал.2, т.1 от Наредбата (преди изменението обн. ДВ бр. 88 от 4.11.2022 г.). Касае се за едно възнаграждение, дължимо общо на двамата пълномощници, осъществили безплатната правна помощ, като плащането е при условия на разделност – по равно.

По изложените съображения Районен съд-Плевен

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА ЗА НИЩОЖНА на осн. чл.26, ал.1 ЗЗД, клаузата на чл.10, ал.1 *„Кредитополучателят дължи неустойка с обезщетителен характер, в случай, че не представи обезпечение съгласно реда и условията, предвидени в чл. 20 от настоящия Договор. Неустойката е в размер на 6,90 лева /шест лева и деветдесет стотинки/ плюс 0,230% от усвоения размер на кредита, за първия ден на забава и 0,230% от усвоения размер на кредита за всеки следващ ден, за който кредитът не е обезпечен.“* от Договор за потребителски кредит № 1***. сключен между И. Е. И. с ЕГН *****, с постоянен адрес: ***, и „МАКРОАДВАНС“ АД, ЕИК ***, седалище и адрес на управление: гр.София, район „Средец“, ул. „Г.С.Раковски“ №147, ет.5, ап. 14, представлявано от В.Г.С, поради противоречие на горепосочената клауза с добрите нрави и закона / ЗЗП и ЗЗД/.

ОТХВЪРЛЯ предявения от И. Е. И. с ЕГН *****, с постоянен адрес: ***, чрез адв. К. И. Б., съдебен адрес: *** против „МАКРОАДВАНС“ АД, ЕИК ***, седалище и адрес на управление: гр.София, район „Средец“, ул. „Г.С.Раковски“ №147, ет.5, ап. 14, представлявано от В.Г.С, иск с правно основание чл.26, ал.1 ЗЗД ЗА ПРОГЛАСЯВАНЕ НИЩОЖНОСТ НА ЦЕЛИЯ Договор за потребителски Кредит № 1***. като противоречащ на закона /ЗПК и ЗЗП/, КАТО НЕОСНОВАТЕЛЕН И НЕДОКАЗАН.

ОТХВЪРЛЯ предявения от И. Е. И. с ЕГН *****, с постоянен адрес: ***, чрез адв. К. И. Б., съдебен адрес: *** против „МАКРОАДВАНС“

АД, ЕИК ***, седалище и адрес на управление: гр.София, район „Средец“, ул. „Г.С.Раковски“ №147, ет.5, ап. 14, представлявано от В.Г.С, иск с правно основание чл.26, ал.1 ЗЗД за ПРОГЛАСЯВАНЕ НИЩОЖНОСТ НА КЛАУЗАТА на чл. 7, ал.1 от Договор за потребителски кредит № 1***., регламентираща: *„Усвояеният размер на предоставения кредит се олихвява с фиксиран годишен лихвен процент в размер на 41% /четиридесет и един процента/. Лихвеният процент на ден се равнява на 0,1138%.“*, КАТО НЕОСНОВАТЕЛЕН И НЕДОКАЗАН.

ОСЪЖДА на основание чл.78, ал.3 ГПК И. Е. И. с ЕГН *****, с постоянен адрес: ***, **ДА ЗАПЛАТИ** на „МАКРОАДВАНС“ АД, ЕИК ***, седалище и адрес на управление: гр.София, район „Средец“, ул. „Г.С.Раковски“ №147, ет.5, ап.14, **сумата от 280лева направени** по делото разноси за юрисконсултско възнаграждение и депозит за съдебно-техническа и съдебно-счетоводна експертизи.

ОСЪЖДА на основание чл.78, ал.3 ГПК И. Е. И. с ЕГН *****, с постоянен адрес: ***, **ДА ЗАПЛАТИ** разноси по сметка на РС-Плевен както следва: **100лева** за съдебно-техническа експертиза и **100лева** за съдебно-счетоводна експертиза.

ОСЪЖДА, на основание чл. 38, ал.2 от ЗА, вр. с чл.78, ал.1 от ГПК, „МАКРОАДВАНС“ АД, ЕИК ***, седалище и адрес на управление: гр.София, район „Средец“, ул. „Г.С.Раковски“ №147, ет.5, ап.14 **ДА ЗАПЛАТИ** на адвокат К. И. Б. с ЕГН ***** и адвокат Н.И ИЛЧЕВ с ЕГН *****, адрес на упражняване на дейността за двамата пълномощници: ***, **сумата от 300лева.**, представляваща адвокатско възнаграждение за оказаната по производството безплатна правна помощ на ищцата, платима при условия на разделност и поравно на двамата пълномощници.

Решението подлежи на въззивно обжалване пред Плевенския окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Плевен: _____